

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Luchtruimherziening

Stand van zaken Beoogd Voorkeursalternatief

Oktober 2020

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

Koninklijke Luchtmacht

Luchtruimherziening in kort bestek

Opgave

Realisatie van een *integrale, toekomstbestendige* inrichting en beheer van het luchtruim, gebaseerd op een zorgvuldige *afweging* van publieke *belangen*, in *samenwerking* met (internationale) partners en in *gerichte dialoog* met de omgeving

Doelen

Veiligheid geldt als randvoorwaarde

- > Verduurzaming: beperken van de impact van vliegroutes op de omgeving (geluidshinder, CO2 en (ultra) fijnstof)
- > Verruimen civiele en militaire capaciteit (militaire missie effectiviteit) in het luchtruim
- > Efficiënter gebruik en beheer van het luchtruim voor alle luchtruimgebruikers

Luchtruimherziening in het kort

AFHANDELINGSWIJZE

RUIMTE

TIJD

Welke aanpak volgt het programma?

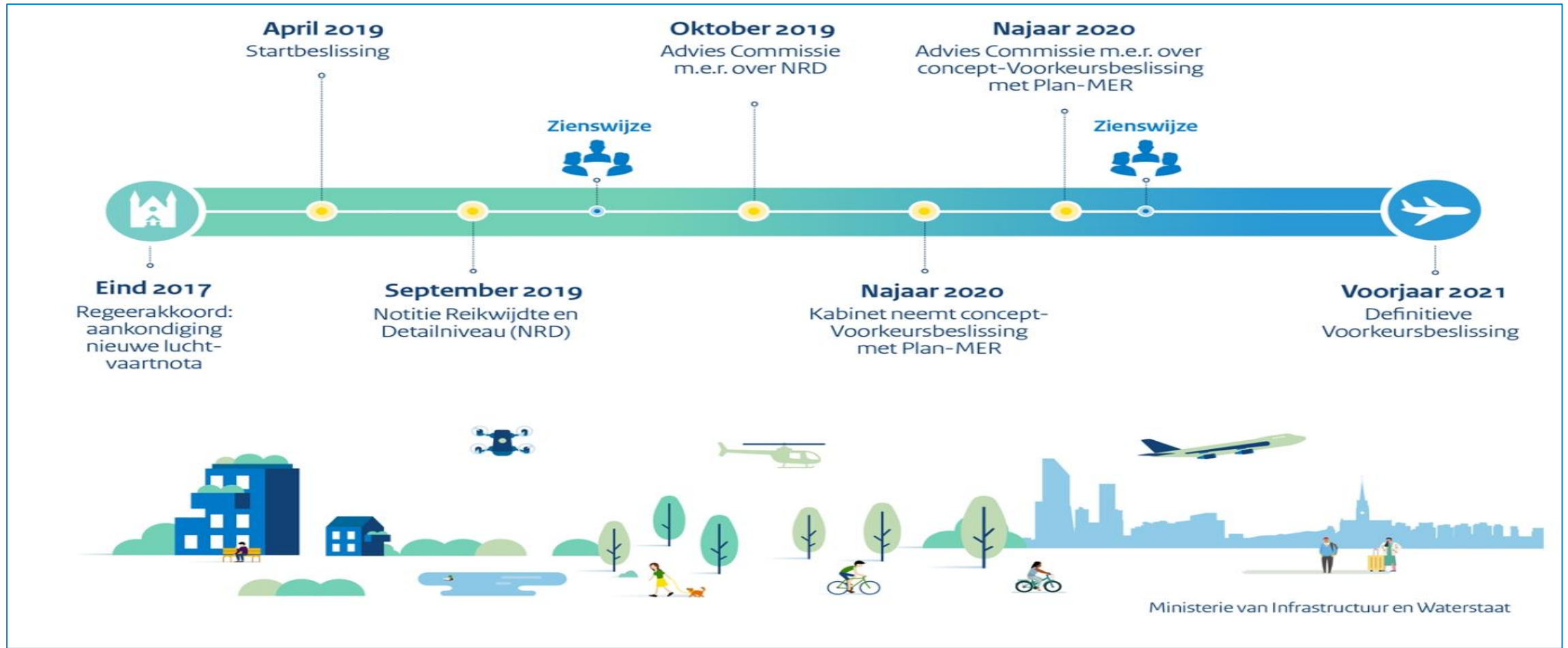

Toewerken naar concept-Voorkeursbeslissing

- Politiek besluit ter afronding van de Verkenningsfase.
- Bevat het Voorkeursalternatief:
 - Beschrijving van hoe het programma invulling gaat geven aan de doelen
 - Wie mag waar, wanneer vliegen (hoofdstructuur, geen uitgewerkt plan met routes)
 - Hoe gaan we het luchtruim gebruiken (operationeel concept)
- Bevat een onderbouwing voor het gekozen voorkeursalternatief.
- Resultaat van het proces waarin verschillende alternatieven onderzocht zijn.
- Aanpak van de volgende fase – planuitwerking – waarin verdere detailuitwerking plaats gaat vinden met betrokkenheid van de omgeving.
- Planuitwerking mondt uit in een Programmabeslissing (ultimo 2022) waarmee de realisatiefase aanvangt.

Planning Voorkeursbeslissing

Drie sporen

1. Wegnemen belemmeringen ongehinderd doorklimmen vliegverkeer Lelystad Airport

- > Realisatie per november 2021

2. Nieuwe hoofdstructuur Nederlandse luchtruim 2023

- > Structurele uitbreiding militair oefengebied (met name voor F-35) in het noorden;
- > Herinrichting van het oosten en zuidoosten van het luchtruim voor verbetering ontsluiting van het handelsverkeer van en naar de Nederlandse luchthavens.

3. Implementatieplan toekomstig luchtruim

- > Ontwikkeling varianten
- > Effectbeoordeling varianten op gebied van veiligheid, geluid, milieu en capaciteit
- > Meerjarige implementatie 2023-2035

1

Het beoogd voorkeursalternatief

Definitie

Doel

1. Wie mag waar, wanneer vliegen?

- Verruimen van bestaand militair oefengebied (o.a. voor de F-35) in het noorden van het Nederlandse luchtruim.
- Herinrichting van het oosten en zuidoosten van het Nederlandse luchtruim.
 - Ontsluiting voor civiel verkeer verbeteren.
- Herinrichting naderingsgebied Schiphol.
- Toepassen flexibel luchtruimbeheer.

2. Hoe gaan we het luchtruim gebruiken?

- Ontwikkelen van een stappenplan (roadmap) richting een ambitieus nieuwe manier van gebruik van het Nederlandse luchtruim.

2

Doelen

Militair verkeer
Civiel verkeer

- **Duurzaam**
 - Leefomgeving (geluid, fijnstof, stikstof).
 - Klimaat (CO₂).
- **Adaptief en efficiënt**
 - Ruimte voor bestaande en nieuwe gebruikers.
 - Efficiënt gebruik van het luchtruim voor alle gebruikers.
- **Robuust**
 - Voldoende missie effectiviteit voor militair verkeer.
 - Voldoende capaciteit voor civiel luchtverkeer.

2

Doelen

Militair verkeer

Civiel verkeer

- Voldoende oefencapaciteit voor de militaire missie effectiviteit.
- Vluchten van/naar de oefengebieden zo duurzaam (en geluidsarm) mogelijk uitvoeren.
- Defensie oefent boven zee indien mogelijk.

NB: Defensie gebruikt simulatoren wanneer het kan.

2

Doelen

Militair verkeer **Civiel verkeer**

- Duurzaamheid: klimaat en leefomgeving.
- Klimaat: uitstoot per vlucht zo laag mogelijk
 - Vliegtuig vliegt directe (dus kortste) route naar bestemming.
 - Daarbij efficiënt (continu, met beste motorvermogen) klimmen en dalen.
- Leefomgeving: vooral geluid, fijnstof, stikstof
 - Bij voorkeur vliegen boven water, industrie, agrarisch gebied. Wonen en natuur waar mogelijk vermijden.
- Het programma streeft ernaar om een zo groot mogelijk percentage vluchten op deze manier uit te voeren.

- Dilemma: hoe weeg je klimaat en leefomgeving tegen elkaar af?
 - Onder de 1.800 meter (6.000 voet) leefomgeving leidend in routeontwerp.
 - Ook boven de 1.800 meter speelt leefomgeving een rol maar is klimaateffect leidend bij het ontwerp.

3

Wie mag waar, wanneer vliegen?

Luchtruimindeling

Eigenschappen toekomstig luchtruim:

- Ondersteunt veilig en duurzaam gebruik van het luchtruim.
- Ondersteunt toepassen zoveel mogelijk continu klimmen en dalen voor alle Nederlandse luchthavens.
- Voldoet het best aan behoeften van luchtruimgebruikers
 - Oefenmogelijkheden Defensie: grotere oefenruimte voor o.a. F35.
 - Verbeterde ontsluiting in het zuidoosten voor civiele verkeersstromen.
 - Geeft ruimte voor ontwikkeling afhandelingsconcept Lelystad tot 45.000 bewegingen.

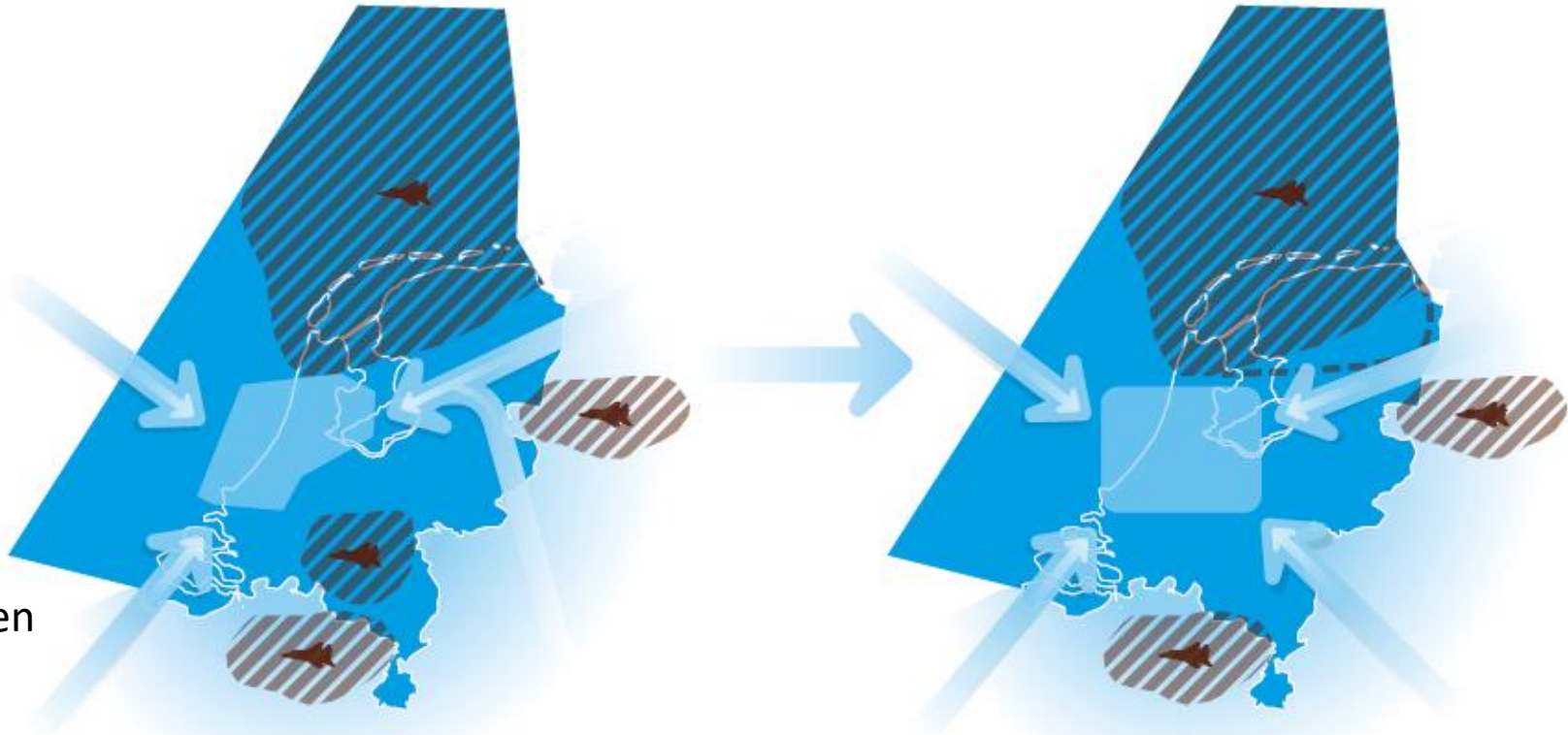

3

Wie mag waar, wanneer vliegen? Luchtruimindeling

- Oefengebied in het noorden.
- Herinrichten zuidoosten.
- Herinrichting TMA Schiphol/Rotterdam/Lelystad
 - Op basis van vaste routes en continu klimmen en dalen.
- 4 naderingspunten voor Schiphol
 - Maken gebruik van vaste naderingsroutes met continu dalen mogelijk.
 - Korter vliegen vanuit Europa.

5

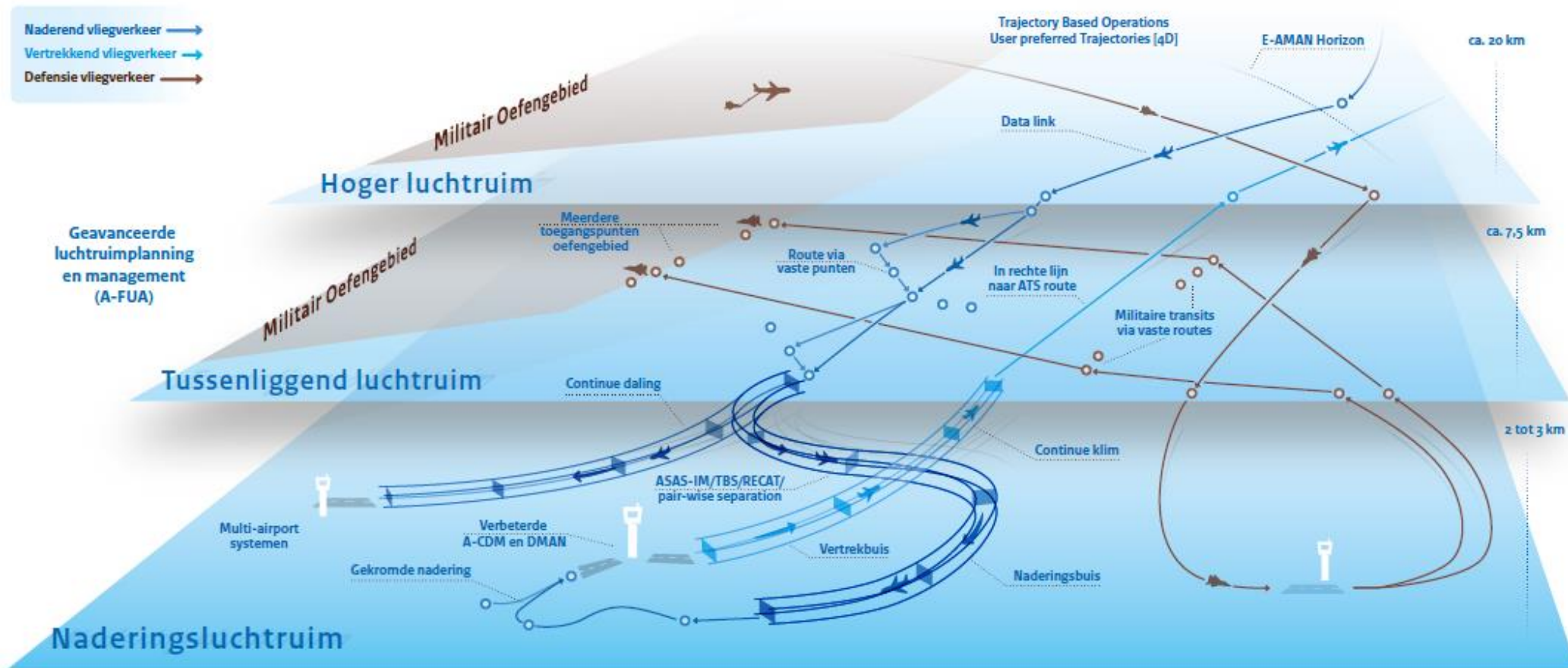
Eigenschappen Kenmerken Effecten

5

Eigenschappen Kenmerken Effecten

5

Eigenschappen
Kenmerken
Effecten

Huidige manier van afhandelen	Toekomstige manier van afhandelen
Afwijkingen van de planning van civiel verkeer is vaak groot.	Planmatiger en voorspelbaarder werken.
Vaak “level” vliegen in de nadering.	Hoge percentages continu dalen.
Naderend verkeer volgt geen vaste routes.	Naderend verkeer volgt vaste routes en vaste hoogtes.
Geluid gespreid over een groot gebied.	Geluid geconcentreerd onder vaste routes.
	Meer mogelijkheden om geluidkwetsbare gebieden te mijden.
Boven 900 meter direct naar bestemming mogelijk.	Boven 1.800 meter direct naar bestemming mogelijk.
Planning luchtruimgebruik niet optimaal.	Efficiënter gebruik van het luchtruim.

6

Hoe gaat het proces nu verder?

Vervolgstappen

Participatie

- Invoering van de hoofdstructuur en bouwstenen zal stapsgewijs plaatsvinden tot 2035.
 - Wegnemen beperkingen routes Lelystad (november 2021).
 - Tussentijdse stap: uitbreiding oefengebied noorden en civiel gebruik TRA12 (uiterlijk in 2023).
 - Herziening hoofdstructuur en haalbaarheidsstudie samenwerking Duitsland (2024-2027).
 - Roadmap 2035: stapsgewijze modernisering gebruik luchtruim.

6

Hoe gaat het proces nu verder? Vervolgstappen **Participatie**

- De concept-Voorkeursbeslissing en Plan-MER worden ter inzage gelegd tijdens een zienswijzeprocedure (naar verwachting eind 2020 – begin 2021).
- De huidige participatieaanpak (bestuurlijk, maatschappelijk, gebruikers) wordt ook in de Planuitwerkingsfase toegepast.
- Bij concrete luchtruimwijzigingen wordt de 5.11 procedure van de Wet Luchtvaart gevolgd, waarin ‘betrekken van stakeholders’ een vast onderdeel is.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

VRAGEN?

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Defensie

LVNL

EUROCONTROL

Koninklijke Luchtmacht